

METODOLOGIJA

Bonitetna ocena

Bonitetna ocena se izračuna enkrat na leto in sicer na osnovi bonitetne ocene predhodnega leta ter sestavljeno formulo iz kazalnikov poslovanja podjetja. Bonitetna ocena je razdeljena na 5 razredov in sicer:

- AAA (najvišja bonitetna ocena)
- AA+
- A+
- BBB
- CCC (najslabša bonitetna ocena)
- - (bonitetne ocene ni mogoče izračunati)

Postopek dodeljevanja bonitetne ocene je medsebojni izračun kazalnikov ter kategoriziranje rezultata finančne ocene. Za izračun se uporablja najbolj pomembne skupine kazalnikov, to pa so kazalniki likvidnosti ter kazalniki uspešnosti. Iz vsake skupine kazalnikov se uporablja najbolj reprezentativne kazalnike. Bonitetna ocena se prilagaja tudi glede na velikost podjetja, in sicer po številu zaposlenih ter višino letnega prometa, med seboj po velikosti podobnimi podjetji glede na dejavnost. Bonitetna ocena je podana samo subjektom, ki imajo izračunane vse kazalnike. Tisti, katerim ni mogoče izračunati določenega kazalnika potrebnega za izračun bonitetne ocene, le-te ne dodelimo.

Namen bonitetne ocene je hitra ocenitev podjetij ter njihova stabilnost. Bonitetna ocena je okvirna predikcija bodočega poslovanja podjetja ter nam daje vpogled kolikšna je verjetnost, da bo določeno podjetje v prihodnosti v stečaju ali pa imelo blokiran račun.

Bonitetna ocena se lahko spremeni tudi med letom in sicer na podlagi izračuna dinamičnega dela ocene. Dejavniki, ki vplivajo na spremembo bonitetne ocene so lahko:

- Blokade
- Naroki
- Dejavnost
- Plačilne sposobnosti
- Davčni dolgovi
- Razmerje med prejemki iz državnega proračuna ali pa privatnega sektorja

Načeloma se bonitetna ocena med letom ne spreminja, razen v primeru zgoraj naštetih dejavnikov. Omenjeni dejavniki se izračunavajo ter spreminjajo bonitetno oceno po izračunih v kombinaciji sektorja dejavnosti podjetja, kjer se upošteva plačilne sposobnosti in navade v določenem sektorju.

Bonitetna ocena se NE izračunava za naslednje sektorje:

- Javne druge denarne finančne institucije
- Domače zasebne druge denarne finančne institucije
- Druge denarne finančne institucije pod tujim nadzorom
- Javne zavarovalne družbe in pokojninski skladi
- Domače zasebne zavarovalne družbe in pokojninski skladi
- Zavarovalne družbe in pokojninski skladi pod tujim nadzorom
- Celoten sektor Finančne in zavarovalniške dejavnosti
- Samozaposleni – Delodajalci
- Novoustanovljena podjetja

KAZALNIKI

Delež dolga v financiranju

Formula:
$$DDVF = \left[\frac{\text{Dolgoročne obveznosti}}{\text{Katkoročne obveznosti}} \right] / \text{Kapital}$$

Pojasnilo:

Delež dolga v financiranju prikazuje razmerje med tem koliko tujega kapitala (obvez) ter svojega kapitala (sredstva in zaloge) podjetje koristi.

Ta kazalnik nam pove koliko približno se podjetje lahko še zadolži pri upnikih. Čeprav se v poslovanju daje večji poudarek rezultatom, ki so doseženi s skupnim kapitalom, se temu kazalniku dandanes tolerira večja zadolženost, in sicer v razmerju 30:70 (30% je lastni kapital, 70% tuji).

To bi v praksi pomenilo, da je visoka vrednost tega kazalnika, večja od 0,9, odraz večje odvisnosti od tujega kapitala (kreditov), kar povečuje rizičnost.

Prav tako kazalnik ne sme imeti negativne vrednosti, saj bi to pomenilo da podjetje nima svojih sredstev, ter da je popolnoma odvisno samo od tujega kapitala.

Vrednosti:

- > 1** Podjetja, ki imajo vrednost nad 1 vsa sredstva financirajo s tujimi viri ter imajo negativen kapital.
- 1** Podjetja s to vrednostjo imajo kapital enak 0.
- < 1** Ta podjetja se financirajo samo s svojimi viri ter pomeni, da imajo pozitiven kapital.

Plačilna sposobnost

Formula:
$$PS = \left[\frac{\text{Kratkoročna sredstva}}{\text{Kratkoročne poslovne in finančne obveznosti}} \right]$$

Pojasnilo:

Plačilna sposobnost je razmerje kratkoročnih sredstev (sredstva za katera pričakujemo, da se bodo pretvorila v denar v roku od enega leta) in kratkoročnih obveznosti (obveznosti, katerih je rok plačila krajši od enega leta). Ta kazalnik prikazuje likvidnost podjetja.

Pove nam koliko ima podjetje sredstev s katerimi bo lahko pokrivalo svoje finančne obveznosti. Iz stališča likvidnosti je zaželeno, da je vrednost tega kazalnika 2 ali več.

To pomeni, da podjetje pokriva svoje obveznosti s sredstvi, ki so 2 kratnik obveznosti. Večja je vrednost, bolj je podjetje likvidno ter večja verjetnost, da bodo upniki imeli poplačane svoje terjatve.

Vrednosti:

- > 2** Višja kot je vrednost bolje je za upnika, previsoka pa pomeni, da podjetje ne proda svojih zalog ter, da ima problem s trženjem.
- 1,5-2,0** To je povprečna vrednost kazalnika
- < 1** Pomeni, da ima podjetje nižjo vrednost kratkoročnih sredstev kot kratkoročnih obveznosti.

Servisiranje dolga

Izračun kazalnika za kapitalske družbe in zadrage ter agregate kapitalskih družb in zadrug:

$$\text{Formula: } SD = \frac{[\text{Čisti poslovni izid obračunskega obdobja (po davkih)}] + [\text{Odpisi vrednosti (Amortizacija in prevrednotovalni poslovni odhodki)}]}{[\text{Celotni odhodki}]}$$

Izračun kazalnika za samostojne podjetnike in agregate samostojnih podjetnikov:

$$\text{Formula: } SD = \frac{[\text{Celotni poslovni izid (pred davki)}] + [\text{Odpisi vrednosti (Amortizacija in prevrednotovalni poslovni odhodki)}]}{[\text{Celotni odhodki}]}$$

Pojasnilo:

Servisiranje dolga nam govori, kakšno je razmerje financiranja tujega kapitala in skupnih obveznosti podjetja. Bolj kot kazalnik raste bolj je jasno, da se podjetje vse bolj in bolj financira iz tujih sredstev.

Večji kot je kazalnik, večje je tveganje za upnike. Za podjetje je bolj dobičkonosno, če je ta kazalnik čim manjši, saj je financiranje iz lastnih sredstev cenejše kot iz tujih.

Npr. Če ima podjetje vrednost tega kazalnika 0,6 pomeni, da je podjetje 60% skupnih obveznosti financiralo iz tujega kapitala. Vrednost nad 1 pa pomeni, da je podjetje vse svoje obveznosti financiralo iz tujega kapitala.

Vrednosti:

Višja kot je vrednost, boljše je. To pomeni, da so odhodki bolj pokriti s strani ustvarjenega denarnega toka.

- 0** Če je kazalnik 0, pomeni da se podjetje v popolnosti financira iz lastnih sredstev
- < 1** Kazalnik večji od 0, pomeni da se podjetje delno financira iz tujih virov.
- > 1** Vrednost kazalnika preko 1 pomeni, da se podjetje financira izključno iz tujih virov. To predstavlja nevarnost za upnike.

Kreditna izpostavljenost iz poslovanja

$$\text{Formula: KIP} = \left[\frac{\text{Kratkoročne poslovne terjatve}}{\text{Poslovni prihodki}} \right]$$

Pojasnilo:

Kreditna izpostavljenost iz poslovanja prikazuje razmerje med terjatvami do kupcev in prihodki iz poslovanja na izbrani dan v poslovnem letu. Ta kazalnik nam pove, koliko je podjetje izpostavljeno kreditnemu tveganju ter kakšno ima likvidnostno stanje.

Večji kot je kazalnik, bolj se zmanjšuje likvidnost podjetja. Če je kazalnik večji od 1 pomeni, da je podjetje v likvidnostnih težavah, torej ni izterjalo obveznosti od kupcev. V tem primeru se podjetje začne kratkoročno zadolževati, kar lahko pripelje do insolventnosti ali pa stečaja.

Vrednosti:

Višja vrednost kazalnika pomeni, da ima podjetje več odprtih terjatev.

Poslovna donosnost sredstev

Formula:
$$ROA = \frac{[\text{Poslovni prihodki}] + [\text{Sprememba vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje}] - [\text{Poslovni odhodki}]}{[\text{Čisti prihodki od prodaje}]} \div [\text{Sredstva}]$$

Pojasnilo:

ROA predstavlja povračilo vloženih sredstev, torej razmerje v katerem je vidno koliko sredstev si je podjetje uspelo povrniti od neto dobička.

V večini primerov ta kazalnik ne presega vrednosti 1, saj bi to pomenilo, da je podjetje zelo uspešno, ki je v določenem obdobju povrnilo vsa svoja sredstva.

Meja uspešnosti je nekje okoli 0,3, kar pomeni, da bo podjetje v naslednjih 3 letih uspelo povrniti svoja sredstva.

Vrednosti:

- > 1** Višja vrednost kazalnika pomeni, da je podjetje donosno ter, da učinkovito porablja sredstva.
- < 0** Negativna vrednost pomeni, da podjetje posluje negativno
- < 1** Pomeni, da podjetje posluje z nizko vrednostjo sredstev ter posluje z dobičkom, katerega vrednost je večja od zabeleženih sredstev.

Poslovna donosnost sredstev

Formula:
$$KOS = \frac{[\text{Celotni prihodki}]}{[\text{Sredstva}]}$$

Pojasnilo:

Poslovna donosnost sredstev pomeni kolikokrat se vsa skupna sredstva podjetja obrnejo v roku enega leta, se pravi kako uspešno podjetje izkorišča svoja sredstva v namen pridobivanja lastnih prihodkov. -

Kazalnik je eden najbolj uporabljenih in izraža koliko sredstev potrebuje podjetje za opravljanje prodaje ali obratno. Le ta mora biti čim večji. Vse kar je nad vrednostjo 1 se smatra za dober kazalnik.

Vrednost:

- > 0** Višja kot je vrednost, boljše je podjetje ter večji del celotnih prihodkov pokriva celotna sredstva.
- > 1** Vrednost 1 ali večja pomeni, da so celotni prihodki načeloma večji od vseh sredstev.